

Бүгү чурттарнын пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

191 (11389)

1980 чылдың август 16, суббота

1925 чылда үндүрүлгөсү

Өртөз 2 көп.

Күш-ажылчы алдарың тугу

«ШЫН» СОЛҮН КҮШ-АЖЫЛЧЫ АЛДАР ТУГУ «Барлык» совхозун Ак-сы-Барлык салырында Саая Кок-оолдун ситенчи эвенотунун чедикчининге тураскаалып көдүрүп.

Комсомолчу- аныктарын 10 кижиге жетүүнү 800 тонна ситен белекээр планын 720 тоннасын дүүгө чедир белектер алган.

Мурнакчылардан үлөгөр алыңар!

МАЛ ЧЕМИ БЕЛЕТКЕЛИНИН ШАЛЫПЧЫ АЙЫ ЧОРУП ТУР ТЕМП АМ-ДАА ООЖУМ

Эрткен чылдын августун 13-те республиканын ситен кезер планы 42 хуу, витаминин ситен далгааны белекээр 52 хуу, сенаж 75 хуу күөстөнгөн турган.

Районнар	ситен	сенаж	далгааны
Эрзин	33,3	—	—
Тес-Хем	33,1	44	—
Барыш-Хемчик	32,7	57,3	70
Чөөн-Хемчик	32,4	24,3	3
Мөңгү-Тайга	27,3	—	—
Каз-Хем	27,3	77,8	42,4
Улут-Хем	26	35,8	54,6
Талды	21,8	64,8	94,7
Кызыл	19,9	77	177
Өвүр	19	—	—
Бин-Хем	16,6	66,4	57,2
Бай-Тайга	15	—	—
Току	12,8	—	—

Республикада 89,4 муң гектар черия ситени кестинген, оон 82 муң гектарын бөдүнгөн. Бин-Хем, Току, Эрзин болгаш Кызыл райондарын совхозтарында бөдүнгөн ситен дыка хөй. Оон ийай пресстээр ужуруг 63 муң тонна ситенин чүгө 16,7 муң тонна пресстегинген. 299 прессподборщик чүгө 103-ү ажалдап турар. Улут-Хем районда 34 прессподборщик 7-зи, Бай-Тайгада 13-үн ийин, Каз-Хемде 41-ин 3-ү, Кызыл районда 32 прессподборщиктин 8-и ажалдап турар.

Бо чылдын ол-ла үезинде ол планнар дараалаштыр 25 хуу, 56,2 хуу, 58,6 хуу кылдыр күөстөтүлгөн. Мал чедикчин бо үш хевиринин планынын күөселесин районнар айы-биле көөргө (хуу-биле) мындай:

Республикада витаминин ситен далгааны бөдүрүп турары база оожум. Илангыя Шагаан-Арыг хоорайда АВМ-ер хонукта ортумаа-биле ий-ле машина ишти ногаан масса ап, нургулунда ажал чок турар. «Күш-ажылдык хостуу», «Улут-Хем» совхозтарда агрегаттар база-ла шоолуг ажалда-вастан.

Сенаж 26,4 муң тонна салдырган. Чөөн-Хемчик 6780 тонна сенаж салыр тургаш, чүгө 220 тонна салганы бо ажал-чөйгөсүн кошкан херечилеп турар. Ону эдер талазы-биле хемчегейин дый алдыр чугула.

Августун 13-ке чедир беш муң тонна ситен салдырган. Ук ажалды шалыпкан болгаш шырлар кылбас болза, ситен культураларын соокка алдыр болур.

Бо хүнерде мал чедикчин белектелинде механизаттыг-тан 148 бригада, 618 эвено, 10 муң ажыг кижиге хаара тутунгай. Хоорай, суурларда албан болгаш бөдүрүлгө черлерин ий муң хире кижиге көдөргө дуулажып турар. Бо улут ажалда Улут-Хем райондан чүгө 9, Мөңгү-Тайга райондан 11 кижини кижип турары чедес. Улут чедикчинден болгаш ажалды сула организастаалында ситен кезер планын «Ак-Туруг» совхоз 9,3 хуу, «Бай-Тал»-11 хуу, «Кара-Хаак» — 13 хуу күөстөгөн.

Шалыпкан айда мал чедикчин белектелинде шөф ажыг ба-ла кошкан.

Даарта-Агаар Флорунуң хүвү

Тыванын авиабүдүрүгезинин коллективни планын оонадаларын чедикчинин күөсөдүп, социалист чарык-ка илдепкей кирип турар. Ында онаашкан ажылдык аксетилдик мурнакчылар эвено-вес. Оларын аразында Гали Кайомович Фаткуллинин ко-мандирин экипжы беш чыл планын 1979 чылдын декабры-да-ла күөстөгөн. Г. Фатку-лин мыла ам б чыл ажыг ажалдап келген. Экипжытын ийин ужудукчуу А. Тохто-бин хоочундардан дууа-чок, эки ажалдап турар. Найра-лык экипжы АН-2 самолөдун-га республиканын районна-рынче ужудуу турар болгаш боттарынын социалист ху-лодгезин айткан хуусаа-анда күөстөгөн. СЭКП-нин XXVI съездинин-ге утуктуу социалист чарык-ка бек көдүрүлүшүн-мүт киришпешкан, ук экипжы 1980 чылдын планын июль айыны тончууңде күөстөгөн. Ам олар чыл тончууңде чедир аркан үдө улам-на шалып ажалдап, беш чыл планында ажыг хөй ажалды кылдыр сорулган салган. ЧУРУКТА: (салай талала) экипжы командири Г. К. Фаткуллин биле ужудукчу А. Н. Тохтобин. А. ЗАЙЦЕВИЧ фотоу.

Л. И. БРЕЖНЕВИН К. ФОМВИХАН-БИЛЕ УЖУРАЖЫШКЫНЫ

СЭКП ТБ-нын Чингине секретары, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежневтин Лаостун Улусчу-революсттук партиянын ТБ-нын Чингине секретары, Лаос Улус Лемократтыг Республиканын Премьер-Министри К. Фомвихан-биле найыраалы ужуражышкыны август 14-те Кырга болган.

СЭКП-нин хөгжүдөзүнүн төөгүдүгү ан-зы-бүрү үс-чадаларында СЭКП-нин ажы-лынын дүжүлүгүн, совет ийитиледин коммунисттик шимчөөшкүниң чаа үс-чадаларын айттыр сорулганы СЭКП-нин XXVI съездинин белектелини дугайы Л. И. Брежнев чугаалаган.

Лаос байдалын дугайын, экономиканын, артемин, культураны хөгжүдүр, республиканын камталар арзамы бижы-лаар талазы-биле партиянын болгаш ажалдык ажал-чорудалганын дугайын К. Фомвихан дыкканат. Чуртуну хөгжү-дөзүшкү-биле болгаш нарын ийитки политиктиг байдал-биле холбаалыг берге-лер тураажок, лаос улус хөгжүдөзүнүн капиталист үс-чаданын өнөр эртек, социализмин үндөзүнүн тургузар шийитирлиг тура-соруу кирген. Яны-бу-ру талаалар хамаарыштыр Лаоска бүгү талаалыг болгаш дөшүтүп ак сеткилдиг дуулажыны көргүзүп турары дээш СЭКП ТБ-га, Совет Эвилелинин чаагага бол-гаш улаууңга, ат Л. И. Брежневтин бо-дунга ЛУР-нин, ЛУР-ин чааланы болгаш лаос улустун өмүкөзүнүн К. Фомвихан хайы өөрүп четтиришкыни илгерилеген.

Совет-лаос кады ажалдажыла бүгү улажышкынында чедикчинин хөг-жүдүп турарын Л. И. Брежнев биле К. Фомвихан деметкен. 1981-1985, чы-ларда ССРЭ-нин болгаш ЛУР-ин күрү-не планынын айлалаштыр тургузар та-лазы-биле ажал дооступ орап. Оон түнө-лиде ийи чуртуну экономиктиг зарыл-даалары бижыгар, оларын дөшүт, ажыкты бедиңер.

Делегейин айка хөй айттырдынын дугайы Л. И. Брежнев биле К. Фомвихан санал-ооналарын солуккан. Делегейин дүжүдүрүп чорутуу айылдыг чиди-

ленишкыни ажып-эртөр болгаш деле-гей байдалы чогумчулар төдөдө, тай-бынга ынакшылдыг күрүндөр четчир күштүг болгаш салдары дээринге олар бөдүрүлгө болган.

Мурнуу-Чөөн Азияда байдалче онза кичээтпейин салган. (Ол кавы деискезде дүжүдүрүп чорук хамкытын мурнуу Американын Каттышкан Штаттарынн деткиччини ажалдап Пекинини аже-лексирек политиканын уламдан тур-густунуу турар. Инди-Кыдат чурттары-га байдалы нарымадырып чогун-на ха-рын Пекин чүгө-бүрү арга-биле орада-жып, оларын ийитки херечтеринче хол-гаарап, социализм болгаш дөшүлгө дайынарнын ченгээлдеринин күткүп үндүрүп турар. Кыдат болза, АСЕАН чурттарын, чикээ, Таиландын, бөдүнү айттылганга чакырып адир деп илгел салган, ол чурттарын чакы-рыкчы бөдүтеринге дөшүн ийишкыны кылдырыла-даа доктаавын турар. Кыдат-тын териндексирек политиканын бүрү шалыпкан, Совет Эвилели биле Лаос Мурнуу-Чөөн Азияга болгаш бүгү Азия-дыкка байдалы чогумчулар дөш тур-жуп турар.

Лаостун Вьетнам болгаш Кампучия-биле найыраалы кады ажалдажыла-ны, ол бүгү чурттарын чорудуп турары тубайнын болгаш чагай кожа-хөлбө-дүрүшүнүн политиканы ол сорулгаларга барал болуп турар деп К. Фомвихан дыкканат. Инди-Кыдат үш чуртунин лаштык херектер министрлеринин бо чылдын июнда Вьетнамга болган ко-ференцияныга ол дугайы боттук иле-ларын көдүрүп.

Лаостун политиканын Совет Эвилели билишкын болгаш күөдөшкүн-биле кө-рүп, лаос улустун ажал-херектеринге найыраалы деткиччини көргүзүп келген болгаш көргүзүр-даа деп, Л. И. Брежнев мезгелде.

Л. И. Брежнев биле К. Фомвихан ужуражышкыны акы-думалышын, тү-ректин ханыында байдала эрткен бол-гаш үзөд-болдарын бүрү чангыс эш-тин-биле тодоткайлаттыган.

СӨЗҮНГЕ ЭЭ БОЛУР

Кундустуг суурвум артын талазы-биле улут хову шөй-лүп чоруткан. Ында ситен кескен комбайнлар, копил-талы, граблы болгаш волокуша сөөркен тракторлар ийай-бээр каранайнып-ла турар. «Енисей» совхозун мал чедик белекээр механизаттыг эвенотунун ажалдап турары оң.

— Час-чаашкын ажылга эхэп шаптыктып тур, ийитил-за-даа хүнүң-не 3-4 сараат-ты салып четтигип тур бис. Дүш чөтөңдө-ле ийитки сарааттын талаан бөгүн салып эгелдөөшкү-бо-дөп, эвено көжүгүпү хөдөөшкүч Дом-бас Демир-оол өөрүшүлүгү чугаалааш, бөдүрүн дөң-жиг, хову долдур сарааттарже өөрүдөй-дир.

— Хүнүн-не ортумаа-биле 30-35 тонна ситени белек-чеп келдиңиз. Техникага ийи-чакгыс урелишкын таварыш-кыла болза, оон-даа көүдөдүр кылгытар арга бисте бар-дөп, сараат салыкчы Влади-

мир Савдий-оол чугаага ки-ришти. Ол-ла сарааттарын Владимир тааскаап салган болду. Оон ийи чыл улаштыр сараат салып турары-бо.

Совхозтун мал чедик белекээр эвенотун хоочун механизатор Павел Ковалыч уду-туп турар. Эвено чүгө 7 ки-жи кезигүпүт. Волокушада Виктор Привворов, сараат салыкчында Сергей Лопсан, граблыда Григорий Богдан, копилталыда Виктор Киринов дөшүп шунтуу-ла ажалга кы-зымак, ук коллективке шагда-ла ийитке берген улус. Кызы-мак-даа. Чангыс сөс-би-ле чугаалаарга, эвенот-кун бо тыгыз планы 905 тон-на турда, август 12-де 630 тоннаны сарааткапкан. Ар-кан ситени оң ажал хүнүңде доошугарын бөдүрөдөп тур-дулар.

К. ЧОДУ.

Чарыш улам калбарган

СЭКП Улут-Хем району-нун ийитки малдык белек-чөм-суурну тургузарынче ко-ка кытээтпейин улаштырган. А. Болнуу партия, совет, ажал-агы органы болгаш хөй-ийитки организастары хоо-райын база кыдзын ажал-ишчилеринин бүгү күжүп ол чугула ажалче организастыг эвилдөдөп турар.

Август айы мал чедик белектеринин шалыпкан айы кылдыр чарлап. Илангыя кыдзын ажал-ишчилерин соруу улам көдүрүлгө. Илет, илтидер, агитаторлар шалып-кын айып ужу-дуушкан, оон сорулганы күш-ажылды кол-лективтерге, ийитки бөдүрүгө талыштырган. Бүгү күштүг ажалдап сорула-биле ту-тус малчыларга, хөй-ийи бригадаларга, сүт-бараан фер-маларын коллективтеринге, хоорайын албан организастарында тодоткай план оонадаларын берген.

Мал чедикте бөдүр-бүрү белектерин баштыг эгелдөө. Ону кыштагаларга чедирин-деп ажалда, витаминин ситен далгааны кылдыр агрегат-тарже чорудуп турган. Ша-гаан-Арыгын автоажыл-агы чедикчин, районну, сугарыла-га эргелелин болгаш өскө-дөз коллективтерин ажал-

дактылары ажал илдепкей кирип, берген планарын ажыг күөстөткөн. Илангыя-даа херечилеп, сенаж, ту-дуг участогуну, ажалдык хандырыла комбайныны, сая-хоо болгаш социал хан-дырыла кидистеринин кол-лективтер оонадаларын кү-өстөткөн. 586 дугаарыг КМК-нын коллектив бөдүр-бүрү белектеринге багыт кириш-кен. Ол коллектив ула-тулганы, мыла партия органи-зацияны оң чугулаан көр-бөз.

Бүгү мал чедикчин шыр-дыг белектеринче чугула ий-чөтөңтөй салып турар. Ав-густ 13-түн мезгелинде алырга, районда 7.966 тонна ситен, 3185 тонна сенаж, 419 тонна витаминин ситен дал-гааны белектеринген. Совхоз-тарын АВМ-нери эки ажал-дап, витаминин ситен дал-гааны кылдыр эртен чылдык дөшүлгөдөп келдиңиз. Ви-таминин далган болгаш се-наж белектерин «Күш-ажыл-дык хостуу», «УЛК 25 чы-ма» совхозтарын ажал-ишчилери багыт эмес чорудуп турар.

Арыг-улажылар витаминин ситен далгааны белектеринин планын үш кат ап ажыг күөстө-ткөн. Ийитки-Хем салырыла 205 тонна сенаж онгарда уду-туп

ган. Ону салырыга механизаторлар Балчыл Эрсе-оол, Влади-мир Кара-Хуна, Сулдуу Шактар олар эки ажалдап. Ферманын Борбак-Аргада ситен эвеноту 134 тонна са-раттарын тургускан. Арыс-кандылар мал чедик белек-теринин мурнуку одурууда чоруп турар. Малчылар Д. Долур-оол, Б. Көгөз болгаш өскөдө-дөз бөдүр-бүрү белек-теринин хүлээлгезин ажыг күөстөгөн. Салырыны хөй-ийи-лары ситен белектеринче кал-ба-биле кирген, шалыпкан ажалдап турар.

«Улут-Хем» совхозтун ситен шалыпкан ажал-иш база хайышкыныгын, Арыг-Бажы салырынын хол калдырыг эвеноттары хөй ситени белек-төз. Ында сүт-бараан фер-манын коллектив ажал-дык темпанын холчок дүрөт-кен. Улут-Хем улунун ор-туктуларында ам хөй ийи ажалдап турар. Ийи-Талды ситенчилери бексе салыпкан болгаш ситени белектерин болгаш ажалын ам-даа үр-гүчүлөшкөн.

Мал чедикчин белектелине кирип турар бүгү кижилер болгаш коллективтер партия-нын XXVI съездинин төлөнтүг утуктуу дөш чарышты хам-кабарткап.

Д. АРАКЧАА.

КҮШ-АЖЫЛГА ЭН БЕДИК ТҮҢНӨЛДӨР ДЭЭШ

СЭКП-нин XXVI съездин күш-ажылчы бектик түн-нөлөр-биле демделээрине партиянын кыгырым со-вет кижилерин ам-даа эки ажалдаарынче, чурттуг улаус ажал-агынын хөгжүдөзүнө бөдүнү үлүгү улааттырынып чүткүлү болдурган. СЭТА-нын корреспонденттерин күш-ажылчы коллективтерин соци-алист чарыкка чедикчининин дугайында мый-чаар айналып туралар.

Ленинградтын «Кировский завод» болгаш «Звезда» кат-тыжышкынынын мур-накчы коллективтери бот-тарынын аразында кады кыл-ган керээни бугаа СЭКП-нин XXVI съездин аттыг бригадалар деп ат дөш чарышты эгелдөө.

Трактор заводунун ажал-чынарын ийитинде бри-гада керээзинин аргамы-биле ажалдаарын эгелдөө комму-нист И. Захаровка болгаш «Звезда» заводта Социалист-тиг Күш-ажылдык Маздыры Е. Артемьевке уду-ткан ажалчылар ол дөш дем-сечке бир дугаарында эгелдөп кирген.

Мурнакчыларын кыгы-рым-хүн бөдүр-ле күш-ажылга эне бектик түннөл-дөш алыр дөш эгелдөөчи-дин-ол ийи бөдүрүлгө чедирин- мун-мун ажалчына-ры дөткөн. Артемьеве баш-таган ажалчылар амгы үе-де күчүлүг моторларга өтээр келектерин планда ажыг кыл-ып турар. Захаровтун сес-сарлары — съездинч ажал-

зындан эрте-ле белекченип алган. Тараа кургадыкчы-ларын болгаш ону дөңдөп, дүжүр дерг-херекселери-нин-даа хемчээли болгаш кү-жүн улааттырган. Электрон-нуг санала машиналарын дуу-зазы-биле автомобильдер-нин шак бөдүрүлгө ажал-даар графини тургускан.

Казахстаннын тараа белек-келерин партиянын ам бо-лур съездинге алдыр кыл-дыр боттарына мурнуула ай-пылап хүлээлгезин эге кө-рүп-тараа хүлээп алыр та-лазы-биле беш чыл планын хуусаалы эрте күөсөдүр, ону бөдүрүлгө эки кадала-ларын динитирлээр.

Хоолайыны дадарып, үс-аринден илгесилди камгала-пшдар чаа бижыг материал-ды Бакунун болгаш Ленин-градтын эртемден-химиктери аразында чарып тургаш, чо-гаалыг тургусканнар.

Бойдас гадны транспорт-тар болгаш болбаадыра-рыга белектер, талазы-биле Бүгү-жылдан эртем-шын-ды институтуна кылдып тур-гускан ол материал темпе-ратураны дүргөн өскөрлөргө шыдамык, бижыг, чымчак, а ол шымак белектер кылары-нын бөдүрүлгө оваланып турар.

Ленинградта ситенчиги-каучуктук Бүгү-жылдан эртем-шынчыл институтуна спе-

циалистери ол чаа материал-дарын кылдып алыр бөдүр-мелди айттыганын хуусаалында эрте чөгөдөп тургусканнар. Дадарышкыга уду ажал-лаар чаа материал-биле Ба-ку-Казах аразында газ дам-чылар чүс-чүс метр хоола-ларын орап, бижыткан.

Кийинкедун ажал-чөм де-риг-херекселери кылдыр за-воудун кылганы бектик бөдү-рүкчүлүг шуштурулаа шу-гумнары консерва кылдыр бө-дүрүлгө черлеринин күчүл-дүрүлгө улам долдур ажаллаар арганы бээр. Оларын дуу-за-зы-биле күзүн катчыни баш уду белектер, оларын илгелдиг кадалаалар, аш-кы-мы айлал үезинде олардан ийи-бүрү суксунарны бол-гаш суксунарларын кылдыр аргалыг. СЭКП-нин XXVI съездинге алдыр кылдыр алаан социалист хүлээл-гезин күөсөдүрүлгө ол кол-лектив ийиди агрегаттарын кылдып үндүрүп эгелдөө.

Чыгарылын шалыпкын кү-өсөдүрүлгө ула уду бөдүрүлгө-ринде тускай бригадаларын тургускан. Оларын ажалын социалист чарыктын ийи-улап баштап турар Штаб агрегаттарын кылдып үндүр-гөдүн графини салгырыно-ка контролга алган.

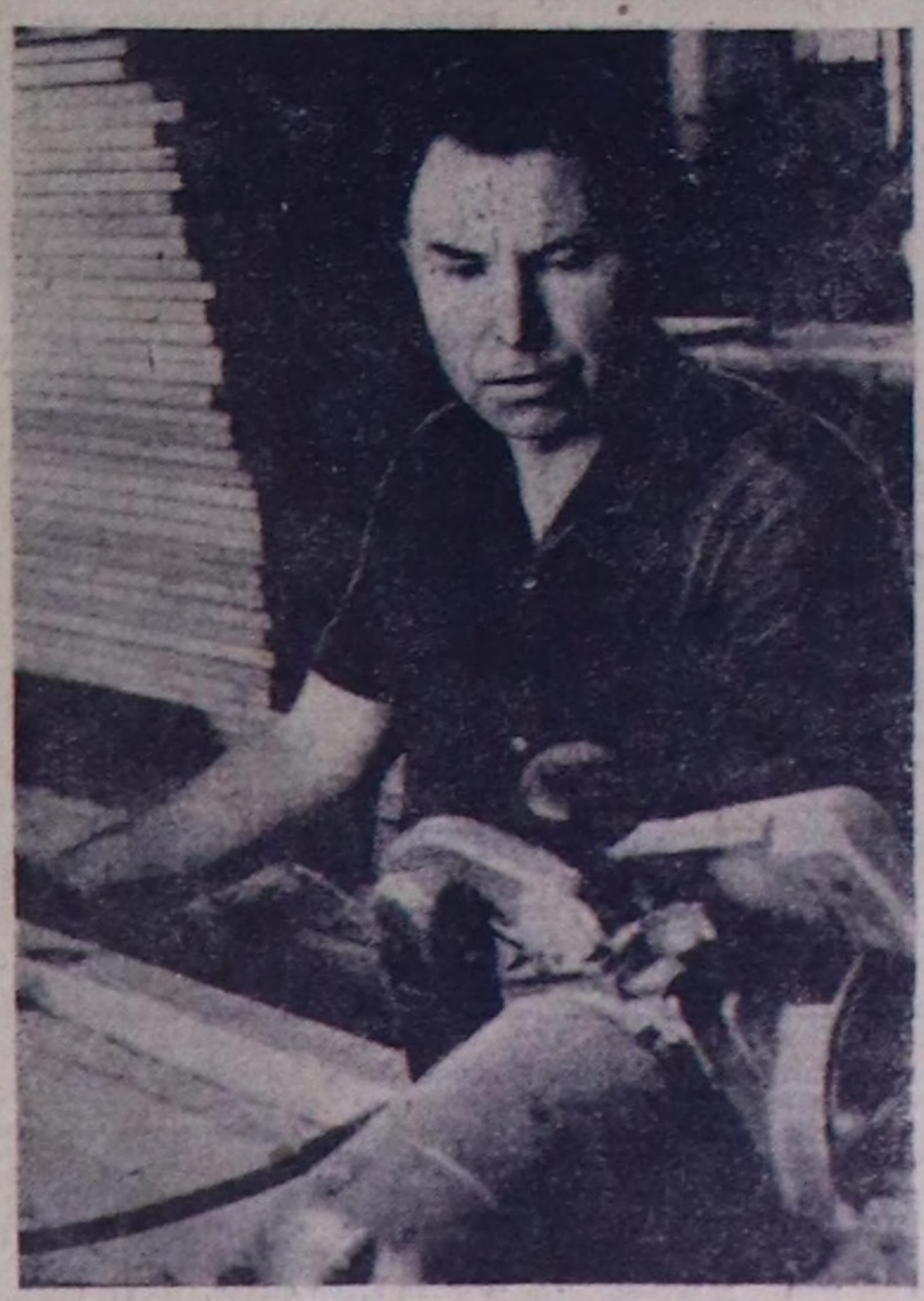
(СЭТА).

Варшава Керээзинин киржикчилери

күрүнелерин каттышкан чепсектиг күштеринде

1980 чылдын сентябрь ай-нык баштайгы чартында ГДР-нин демократия бол-гаш Балтий талаанын ажал-чөкшүлүгү чыдар деис-кээрлеринге Герман Демократтыг Республиканын на-ционал камгала минист-ринин генералы Г. Гофман-лык удурулганы-биле Вар-шава керээзинин киржикчи-ли тургатарын Каттышкан Чеп-сектиг Күштеринин «80-пик чепсек талазы-биле ажал-лаа бөдүр» деп чикен ат-биле дайышчы өөрелдигерин эр-ти-лерин пландап турар. Өө-редилгел эвилдөп шери-лерини штаттарын, кат-тыжышкынынын болгаш кезектеринин дайышчы ха-рылаа-холбаагынын айтты-ларын шийитирээр сорул-га-

биле эртирер. Болгар болгаш венг-ру армияларын, ГДР-нин на-ционал улусту армиянын, поляна шеригин, ССРЭ-нин Чепсектиг Күштеринин, Чо-хосовалынын улусту армия-зынын штабтарын, каттыжышкынынын болгаш пе-зентерин, РСР-нын армия-зынын штабтарын, а ол кыш-пак ГДР-яа УШДФ-нун амфибий күштери, ПУР-нун ШДФ-нун болгаш ССРЭ-нин ШДФ-нин Балтий флотуну Варшава керээзинин киржикчилер күрү-лерин Каттышкан Чепсектиг Күштеринин составыга тус-кылаан кезектери өөрелд-гөсө хаара тутунар. Өөрелдиге киржир шериг-лерин чикен салы 40 муң хире кижиге болур.

Кызыла «Туугу кезектер» комбинаттын ийи ажалдап кылдыр заводунун коллективинде чазыкчы, коммунист күш-ажылдын шалыпкыны Михаил Андреевич Фалеев мер-тепке талазы-биле тергениннин одурунда чоруп турар. 20 ажыг чыл ажалдап келген мергежиледе ол беринген, социалист чарыкка улаа-араа тилекчи бооп келген. Хүн элөөн доктаалма ажыг күөсөдүп турар мурнакчы ажал-чы.

ЧУРУКТА: А. Фалеев ажал үезинде. А. ЗАЙЦЕВИЧ фотоу.

Түннөлөр

к а н д ы г ы л?

ХУУСАА БЕТИНДЕ

«Чодураа» совхозтун Хараал-Тей сүт-бараан ферманын коллективин сүт бүдүрүгүнүн болгаш ону күрүгөгө сазырынын беш чыл планын хуусаа бетинде күүсеткендик дугайы мартта-ла рапорттаган. Ол үенин дургузунда ферманын сазырынын 12150 пентер сүтү бүдүргөн болгаш күрүгө 10 муң центнер хирени саткан. Ол болза план-натынганан дык хей. Ам комсомолчу-аниматор ферманын коллективин он бирги беш чылдын үзүндө ажылдап турар.

Ферманын ажылдакчыларынын чедикшигин дык хей чүдүрүгүн хамаржыр. Ол дээрке хамыктын мурнунда сазырынын, калачыларын, бызаа ажаакчыларын бир деминг ажылдаар-дыр. Эки тараптыр тургускан дагынышкын болгаш дээштинг социалисттик чарын майаа база чутула ролду ойнар.

Ферманын мурнакчы сазы-чызы комсомолчу Оюмаа Баткар күш-ажылчы чарышка наа чыл улаштыр ула-араа тилекчи болуп келген. Чыдаа илек бүгүзүндө 1800 кг сүт сазы планын турган, ол бо чылдын эртен чартында белин бир илекке олаштыр 1685 кг сүтү саткан. Амгы үедө Оюмаа Баткар 1982 чылдын үзүндө ажылдап турар. Ол ышкан 1981 чылдын үзүндө кылган турар. Зоя Дежит-оол, Хавак Адыа оларын күш-ажылчы мактадым.

Ферма эргелекчи коммунист Чооду Баткар болган оон кадайы коммунист Чейей Баткар олар коллективтин иштин херэенг уруг салыныкын киирип турар. Олар апаа кайызы-даа 27 чыл

ажылдаан. Ол үенин дургузунда Баткарлар хей сазычыларын, бызаа ажаакчыларын өөркеткен болгаш беттарынын байлак дуржулганын дамыткан.

— Бистин ферманын комсомолчулары болгаш анык-тары СЭКП ТК-нын июнь (1980 ч.) Пленумунун шийт-пилерин боттандырып дээш эрес-шудурт ажылдап турар — деп, фермада комсомол ор-ганисаанынын секретары Олыга Сырат чуталап турар. — «Аныктар—мал ажылчы!» деп кыйгырып-биле бо чылдын фермага Чыргалаңды ортукмашканынын өөреникчилери Оксана Укей, Алыйбай Эренчи, Сайлыкмаа Биче-оол олар ажылдап кирген. Бо аныктар-нын дагынышкылар Хавак Адыа, Чейей Баткар мережиде өөредип турар.

Күш-ажылдын быжыг сагыла-чуруму, даалдырган ажил-дерек дээш белик харысаалга эки көргүзүлгөни тедип алырынга дузалап турар. Социалисттик чарышка белик көргүзүлгөни дээш ВЛКСМ ТК-нын чымыштыл мөнгөдө кагазалаары-биле комсомолчу-аниматор ферма-зынын коллективинге чоокта чар тыгускап.

СЭКП-нин XXVI съездинин төлөнтүгүтүр дээш Бүтү-эннелдинг социалисттик чарыжыга киириштирсе, ферма-нын коллективин сүт бүдүр-гүнүн болгаш сазырынын та-лазы-биле алган, хүлээлгенин ноябрь 7-ге чедир күүсөдирин шийтирлээн. Ферманын иш-чилери сөзүн ээлеп шыдаар дээринге бүзүрөп болур.

В. КУДРЯВЦЕВ.
Тес-Хем район.

ЭМНЕЛГЕ ТУДУУН ДООЗАР ДЭЭШ

Республиканын көдөз туудуужулары бо хүннерде күж-инишкенинг ажылдап турарлар. Олар СЭКП-нин XXVI съез-дининг төлөнтүгүтүр ужуражыры-биле социалисттик чарышты калбартыр дугайында партия Төп Комитетинин доктаалы-биле танышкан, буттарында белик хүлээлгелерин алгаш, ам-дыралда боттандырып агаар берген.

585 дугаар көжүр чорур механизастаттыг колонна онгу беш чылдын сөөлү чымында база-ла хей хемчөөдүгү тууду-монтаж ажылдарын кылмыр. Колоннанын кол күжүн район төвү—Бай-Хаак суурда эмнеге комплекдинде мөөн-нөөн. Чүге дээрке Октябрьдинг социалисттик Улуг революция-зынын 63 чыл онуга уткүштүр ону ажылалга киирер нем-мелде хүлээлгени партиянын съездине холбаштыр алганнар.

Бо чутула туудуун колоннада мурнакчы коллектив—Ва-силей Сергеевич Балдининин улурткан бригаданы кылмып турар. Бригада кежигүннери СЭКП ТК-нын июнь (1980 ч.) Пленумунун материалдары-биле танышкан, онгу беш чыл-дык планын даалгаан хуусаан эрте—декабрь 15-ке че-дир күсеткен, планга немештир 40 муң рубльдин тууду-монтаж ажылдарын кылмырын шийтирлээн. Съезд мурнунун чарыжын бригаданы В. Волков, В. Бирюков, В. Фролов дээн ышкан, улуг дуржулгалыг, хоочун туудуужулар баштап турар. Амгы үедө эмнеге корпустарында теверел ажылда-рып, сүт хандырылганын болгаш канадизациянын систе-маларын кылмып турар.

Эмнеге туудуун дооскан, колоннанын туудуужулары, Со-

новка суурда Культура бажынынын туудуун база доозар деп турар. Оон-биле чергелештир олар Бай-Хаак суурга уруглар садынын таваан салыр ужурул.

ЧУРУНТАРДА: (он талазындан солгай талазынче) бри-гадир В. Балдин бригада кежигүннери М. Агбаан, К. Бады-оол, В. Бирюков болгаш В. Фролов олар-биле калы; эмне-генин кышазын кылмып турары.

А. ЗАЙЦЕВИЧ фотолары.

ТЕРЕ-ХӨЛДҮН БЕДИКТЕРИНДЕ

Беш чылдың кижилери

Сеңгеа хеминг бажы. Бу-рунгу чылды Дининин э-гүлээн адыа кыштан турган. Бир-ле кезең Чымыс Хөкшү-дүрөөн оттулар ийи ки-рип чоруй бөрүлөр улукшанын дыннааш, бажынын кыгазы адыа-ла берген. Оңдо улукшун уган кут чок кийгизген. Шүптү үнө халышкан, келе-линде дагла бөрүлөргө түнү тода дымнааган. Дүне серем-челдиги хоммас болза хор-жок-тур. Кажалаан алган ий-лерке олар халлаа кылар. Динин Иванонич болгаш дүргөсүндө тура мак беле-кет алган. Ол дүне хоралыг даалынар тынша-ла кодаче халлаа, ийи ийи огузун тууш каллар. Эртен эртежик тура халлаа, Динин Иванонич сөс бөрүчү ийи дүргө-биле көргөн. Хоран салып, мадын хоралыг даалынырын тутта-вас болза хоржок-тур деп ийиш болган. Бөрүлөр ала-лар. Олар карангы дүшө, чок-ла болза чалыкшынын дү-шөсүн азылган кодаче халлаа. Ийиң үелерде ийи-жи кижилер оут орбас, чымыс чытпас. Колонна ийи-лери хом-тамак халлаарлар апаар. Оларын мөжүннэри-биле ба-

лаан көргүзүлгөни дык да-гыр бөрө, ийилер хойган-дыр деп аалдып улукш мак билер... Ийи—кыжын-даа, чымыс-даа ажим дээр адыага тайга-га чорур, ажил-агыга улуг орулга бөрү малдын бирөөн. Оларын кыжын арга иштинде каларар. Хар улугда ырап манишкисар, тайганын ам-далыгак чингизин хар адыа-дан кызып чып, улам сем-рир. Чымыс ийилер серин тайгага хөрүтүг чеге—чеге, бөрүлөр, чыраа баштары чымыс чини. А күзүн олар ак мө-гүлөр чини дээр чалыс чеге доктаавас. Ийиңаган күстүн ортан адыага чедир ак мө-гүлөр өйдө ийилерин шыгын хайгаарар. Дүне ийилерин, хуушас оларын оолдарын ийи-ла-ла баглар.

Амгы үедө «Тере-Хөл» сов-хозта ийилерин баш саны чаш оолдары-биле катый бир мун чедип турар. Бо онзагай малды дөрт колонна туттаган. Динин Иванонич чүгө сов-хозунда эвес, харын республи-када уругулаалыг ийилерин бирөөн болуп, ады чыл ажим үеде ийи мадап, эки көргүзүлгөни чедип ап кел-ген.

— Бо чымыс кодамыста төрүтү 50 ийилден 70 анык-медди ап доруктуруусе. Кыш-тагылашкын хур аркан. Тай-ганың хары биче, ийилерин күш-деген-даа өйүндө бө-дү — деп, Динин Иванонич чуталады.

Беш чылдын бо мурнакчы-нын төрүтү чүс нинге олаш-тыр 1977 чылда 99, 1978 чылда — 90 аныкларын чымыр чокка ажаан ап, сов-хозта доруктуруп берген. Эртен чымыс социалистик хү-лээлгени база ажим күүсөт-кен.

Ийилерин ажим чымыш-тыг, харысалгалыг. Ийи-лери чымыс адыа, май айлар үелерде — ийилер масалы-биле оолдар. Ийиң ийилер-дерин адыа чыл чок. Чам-дык ийилер амыр эвес, огузун дексирин кызып чоруй-даа бартаарар. Оларын каш хүн ийилерде дилер ужура тавар-жыр. Ийилер огуз несиин ийилерде кемел баа болур. Бо бүгүн ийилер кижилер уруг-тү хайгаарар. Оолданышкын-нын тууду үзүндө кол чуту-ла түвө — мал эччилерин хайгааралы база негеттинер.

— Ийиңада-даа бо ажим

бисте чогур денелде эвес. Ол чутула үеде мал эччилерин ховар келгилер. Ийиңаа келе-даа, даалы-биле чоруй баар бөрү-дүр — деп, Чымыс Хөкшүдүрөөн чутала-лаа, чамдык боталдарын ийилер-биле.

Шынап-ла ийи оолданышкын-нын ийи-түлүк үзүндө совхозтун мал эччилери ийи-жилер кодамынын доктаа-мал азычыл болуп, хүн бү-рүнү дузалап көргүзери кү-зөңч.

Динин Иванонич биле Чымыс Хөкшүдүрөөн То-жуларын кыштаа ыраакы Каргынын Бани-Кода Кара-Хая деп чер дукунда. Совхоз шеф кужу-биле бо чымыс апаа чыл баштып тууду берген. Ам оон шалазын, халлазын кы-лып, келер кышкы мак беле-кеткери аркан. Совхоз төвүндө ырак тайгада чурттап турар болгаш ийилерде чутула хергелел бараанырын, солун, сөтүлү бо-ла туткелде берги-дир. Ийиңаган ийилер кыштын соогу, чымыс ийи-дир суур киирип, хергелел салгылап алылар.

Ийиң бергелерге торул-бай, хоочун ийилер Динин

Иванонич Тожу болгаш хер-гелел бергелерин, ажилыга ак сеткилдиги, алты кижини ийи-бүдүзүлгө асыр болган бо ажилын чажыттары ол ажи билер. Оон азын Билин-ирей Шынаанын Оргу деп черге чайлаар, соог дүжөге Бузун шымыга кыштаар. Тере-Хөл район турза оон ажи ачыларын, ийилеринг коммунисттерин бирөөн, кол-хоотун үлээлгелеринин бирөөн чорган. Оон ийи-нэ-төөн огуз Динин хургула-лыг ийижи болу берген, бөдү-нүн мержилин уругларынга баа дачымып берип чорур. Ол Шынаа көдө Советтин деп-тудат.

Тожуларын улуг уруу Наа онгу классы дооскан, апа-несинге дузалаалы, ам үш чыл улай несиңге сакмашкытын. Оон азыс күзүн Кызылдын көдөз ажил-агыг техникуму-га кирип, зоотехник мережи-ли чедип алыры. Наа ийи-нэ-төөн дургулаа улуг ийилер-ни сыкырттып эмне-даа би-лир.

Чыл бүрүлө белик көргүзү-лери дээш Динин Иванонич мактал-шандаларын хей улаа ап келген. Хүндүлел бижик-

тер, «Урал» деп мотоцикл, акша шамаалары-даа бар.

Амгы үедө ийилеринг коланы Каргынын Тарбагтай бажына чайлап турар. Чымыс апаа кө-лүг, Чекетер, бөрүлөр, чыраа баштары ышкан ийилер кем-биле шыптыган оларар кай-наар-даа базарга хевис ышкан чытпалар. Чымыс шыптыган-таа уругларын хөгүтү үнө-ри тайгада чыгылаан.

— Эмчегилг шөлөвисте аржаанан келгенин бо. Кол-онна ийилерини улуг уруу-наа, он ады харлыг огу-луну Ади-оол, олар хеймэр думалары Вали, Аас суглар-биле калы ажаан, каларып ту-руп ийиң — деп, Динин Ива-нонч чуталады.

«Тере-Хөл» совхозтун бо мурнакчы ийилерин Тарыс аржаанынга эмнешип, дышта-ган, оон атыганын чорур деп турла мычлап ужураштым. Ке-дир чымыс болгаш көргүзү-лөр оон-да белин, СЭКП-нин XXVI съездининг төлөнтүгүтүр ужуражырыга ол бүрүн бүзү-редиг.

В. МААДЫР.
Кызыл район.

СЕПТЕЛГЕНИ ДООЗАРЫНГА

Көдөз ажил-агынын мате-риал-техниктиг хандырыл-ганын талазы-биле Бүтү-эн-нелдинг оперативтиг штабынын Москвага болган буттары ма-шиналарга артык кезектер-биле ажил-агыларын болгаш септелге баазаларын ханды-рынып чутула айттырла-рын чуталашкан.

— Бо чылдын дүжүт ажил-агынын ийиң бооп турар чылаалыгы болза тараалар-нын орай бижыл турарында — деп, Сельхозтехниканын ССРЭ-нин куркомитетинин даргазы А. А. Ежеский чу-галаан. — Дүжүт ажил-ага-мынчаш ам мырыял мур-нуу-даа, соогу-даа дөвөскө-лөрдө дөңгө чоруй турар. Ийи-ңаган техниканы ол-боже дүргөн октап, ону белик бу-дүрүкчүлүг ажилдарын на-рындап келген.

Артык кезектер, бөлүктөр, агрегаттар-биле үзүк чок хандырылганын организастаары дүжүт ажил-агынын түс-түс черлерге дүргөн доозарынга ыччанган кончут чутула апарган. Ийиң-лаа болза, трактор болгаш Көдөз ажил-агыг машиналарын тууду-нун министрстволарын чамдык заводтары артык кезектер бүдүрер планнарын мурнуулаагы дег күүсетпей турар. Брелиг бооп турар-ларын санында Тулаанын ком-байн заводу, тараа ажаар ма-шиналар бүдүрер талазы-биле Красноярск каттыжышкын Тагайротун комбайн заводу хамаржыр. Алтайнын мотор заводу болгаш «Волгоград-трактор заводу» каттыжышкын дискетилер өскөтөр ба-за ийилер бөлгө дөңгө хан-

токтар бүдүрүп бөрүнүн планнарын күүсетпей турар. Автомобиль болгаш трактор электродергелеринг бүдү-рүлгөлери колонна электра-кабелдинге, аккумуляторларга чыгыс күүсетпей турар. Электротехниктеринг минис-терствозу болгаш СССР-нин кутхандырылганын бүдү-рүлгөлери ол чептерини да-рып чайлаар хүлээлгелит.

Силос ажаар 42 муң, свек-ла ажаар 12 муң, картофель ажаар 13 муң комбайнарын септелгени артык кезектер бөрүнде хожудашкынар ту-дун турар.

Резина-техниктиг кылты-ларын бүдүрерин ССРЭ-нин Нефтехиммашинстрой ми-нистерствозун бүдүрүлгөлери хожудалып чорудуп турар. Комбайнарга болгаш авто-шиналарга кырлыг болгаш вентилятор ремейнери чедик-пейн турар.

Автомобиль заводуларын сеп-төөлүгү автотранспорт бө-лө-гүн чедип ай планын күсөт-түрүр. Мал ажилыгын ма-шиналарын тууду-нун ми-нистерствозун бүдүрүлгө-лөрин хамарыштыр шүгүм-челди хурала база кылган. Олар чымыс генераторларын, бусталары котелдерин, мал чепи пестеринг комплекстеринин талазы-би-ле хергелелер мурнуга со-зун, ээлеп шыдаан.

Хамарышкын министрстволарын болгаш ведомстволарын улуручуларыга айт-тылган чептерини дарыг эдерин дааскан.

(СЭТА-нын корр.).
Москва.

СИБИРЬ ЧЕРДЕ

ШЫНАРЫ ТЕРГИН ЭКИ

Томскийн нефть тыгакчы-лары Сибирини бүдүрүлгө-лө-рүн чүгө эки шынарыг нефтин чорудуп эгелз. Стре-жевскийн нефть-газ эргелди-нин чиг-эт белектер чегин чартканы ону чедип азырыга арганы берген.

Чер иштинден улуур сор-дуган нефтин сугдан болгаш минералдыг аустардан ары-лаар термохимиктиг чар тур-густун мыда этеп тургускан.

Обытун ортаа агымын

нефти казып алганда шы-нары эки бооп турар, ычыл-ажак ону Александровск—Томск — Анжеро-Судженск-нин муң ажим километр дур-тут хоолдй дачыкчыларын-че бээрде шыгын чидир ари-лаа турар. Англытагылаа сүтүн чер иштинге нефтин кызыл ундурер-биле база ка-тап тырып киириптер.

А. РУССКИЙ,
СЭТА-нын корр.

КУЗБАССТЫН АК-КӨК ХӨӨЛБЕКТЕРИ

Белово деп шахтерлар хоо-райын ажил-ажында оон мурнууда туруп көрбөс чаа адыр—үлөтүргө үлээлгенин балык ажил-агыг тыгтып келген.

Каш чылдар мурнууда мын-дыг шөлөвисте кылаан: хоо-райын ГРЭС чоотунда турар кылмаал хөөлбекс кари деп балыктын байланырын салып киирген. Дуржулаа чедикши-нин болган. Балык өстүр чег-тин улам калбарткан. Амгы үе-де Беловола Кемерово обла-ста улуг балык өстүр ажил-агыг бар апарган. Оон огуз 12 муң дорбелчин метр. Олар-да азын каш миллион картер-тын өстүрүп турар.

Беловонун балык өстүрү-мүчү чүгө бо чымыс белин маганисерке чаа туткан 500 тонна балыкты чүдүрүп чорут-кан.

Совхозтарын болгаш чы-мыс электростанцияларын хей кезин боттары балык өс-түрүр черлерин апарган. Дөрт улуг хемчөөдүгү балык ажил-агыгдыр тургустуулаа, белик үлөтүрүнүн областы катты-жышкын база тыгтып кел-ген. Беш чылдын эгелзине хөөлбектер балык өстүрери областа адым катат улуктаган. Шах мыналар далайларга болгаш улуг хемчөөлөр ирак-та турар үлөтүрүп Кузбас ак-көк хөөлбектер балыкты өстүрүп, ажилыг доинары чаз туткан балык-биле хан-дырынын айттырларын шийтирлэп турар.

Е. ПАСТУШЕНКО,
СЭТА-нын корр.

Белово,
Кемерово область.

ВУЛКАНЧЕ ЭКСПЕДИЦИЯ

СССР-нин Эртемнер акаде-миязынын Сибирь сазыры-нын Чер каргынын институту-нун эртемденери Солонцо-во мутулдурган дөвөскө-лө-рде ажилдап эгелз. Мыда, Бай-кал хөлдүн эртинде бөмбү-р-зекте эки-ле бурунгу өшкөн вулканынын бирөөн—Сол-дунчун туруп турар. Эртем-денеринг иштерининг дугаар алырга, оон астып турган үе-зи-биле рудаларын тыгтып эгелзени холбашкан.

Майгын хоорайжыгашылаа геологтар хүнүгү-ле калыр ийиң өөрү үлү, вулканын аксынга чедип турарлар. Оон

эки белик хөлдү денелерин ийи муң метр беликте. Шийи-лелерин чорудуп тура, олар чедип, шийин, коргүлүнүн чедип черлерин тыгылаан.

Бурунгу вулканын өөр-дүн теория талазы-биле база улуг ужураштым. Ол чер каргынын баштайгы үеде хөг-жүдөзүнүн чажымынче орук-ту үзөп, чер каргынын тиге-лериң, чер шийиңиңиңиңи-ринин болу бөрү чылаалары-нын тодаларында улуг саздарыг бооп болур.

А. ГАЙДА,
СЭТА-нын корр.

Иркутск.

ЧАА ЧУРТТАКЧЫЛАР

Хей продуктулут тоолалар-нын уксазынын төдөлери—ак-вельканнар болгаш шийиш-лалар Карснодар крайдан Тыва-же аян-чорук кылган. Олар чаа черде келген, тааржы-чурттай берген болгаш сагал-дур апарган.

Тоолалар өстүрер талазы-биле баштайгы улуг ажил-агыг «Улут-Хаз» совхозтун фермазы болган. Тоолаларга автомашына сугарылаат, механизастаан нем үзөкчилг туускай хоорайжыгашты тут-

каан. Совхозтун фермазы ам тоолаларын автономну рес-публиканын өскө ажил-агы-ларга берип эгелз. Кызыл хоорайын улуг үлөтүрү бүдү-рүлгөлери дузалаа ажил-агы-ларынга оларын база сазым ап турар.

Тывада мал ажилынын чаа адыр үлөтүрү үлээлгенин шийтип болур.

Р. КОЗЬМИН,
СЭТА-нын корр.

Кызыл.

ОН БИРГИНЧІҮЛҮҮНДЕ

«УТКА 25 чыл» совхозка Полит-оол Кыргысевич Шан-мак 20 чык бурганак мал-чынык эгелз. Баштайгы үеде Улут-Хемин ат-сураалыг малчыныры Чаш-оол Монгуш, Седип-оол Монгуш оларын арга-дуржулганын өөренип, малчы кижини ажилында берге болгаш нарын түдүр бар дээрин билди ап турган. Оон чоорту-ла көргүзүлгөни чыл бүрүлө белин эгелз. Зооветеринардыг кичөөлөргө ийилеринг өөренип, мурнакчы дуржулганын шийиңдип кел-ген.

Шанмак ам бирги классын малчыны. Ол районун мур-накчы хойчуларын огу-рунга каш чыл улай кирген. Хойчу болгаш беш чыл пла-нын хуусаа бетинде күүсөт-кен. Ийиң ботулар совоузына 2019 хураган азырап бөрү турган, херек кырында 2259 башты дузалаган. Ийиңаган планда ажир 240 хураган-ны өстүргөн-дыр. Ол тала-зы-биле беш чыл планын 687 килограммга ажир күүсөткен. Ол ам бирги беш чылдын үзүндө ажылдап турар.

Эртен кыш берге-даа бол-за, кажал-хоразын эки сеп-ш ы н

төөн, малыга четтир ситенин белекчелер болганда. Полит-оол Кыргысевич төрүтү чүс хойлаа 111 хурагын до-руктурган. Бу хурагын база азыраган. Оон чедикшинин чажыды чүгө? Ийиң айт-тырмал ол мынчар харылаар:

— Чайлааашкынын эки ажилдарын хей түвө ха-мааржыр. Ол дээрке септи-лге, малга четтир ситенин бе-леткен алыры-дыр. Хойжун өдөржилгезин, тарып бооза-лыганын чогур хуусаанын, белик шынарыг чорудар, кышка эки белектер. Оон өскө чүвө чүл дээрке, мал ажилынын туускай эртенгел-леринг сүмезин, мурнакчы дуржулганын ажилга чогуча-ды ажиллап билир болур. Малын кижил белик бот-харысалгалыг. Ийиң болган-да, ажилыга келсе, кыш-мак болур. Байгы чажыг ол-дур. Ийиңаа ажилдаарга көр-гүзүт белик болуру чуталажык.

Шанмактын хөм чылдың-да декабрь, январь айларда оол-дар. Кызын эрте төрөзүн ху-рагарын беле азыраас, улуг, шымак болур. Хойга-даа ху-

раганга-даа чечнерин таар-ыштырып бөрү. Чаш хура-нарга баштайг витамининг даалган, чоруту бөрү багал-боор, оон соовда чарба даал-ган чылаары, ойтка кирерге, нөгөн ситен чиртир, сугну чылтышкан, ажиртыр.

Хойжунун чедикшининг оон кадайы Алай Андреева Шанмактын киирип турар үлүг-хуузу улуг. Чаш хура-ганынын хуушас адыр, эки-чел баштайгы дузалап чеди-рер, доруктуруп өстүрер дөш, оон кылбас-ла ажилы чок. Ийиңаган ону хураган ажал өстүреринин мастери деп чу-галааа дөөрөм болбас.

Бо мурнакчы хойчулар чү-лө онаашкан ажилыга кызы-мак эвес, харын амырал-чуртталганын үзгелдиг, туур-ларын өки кижилдиг турар. Бо чылдын Полит-оол Кыргысевич биле Алай Ан-дреева Ленички хүндүлө белик-биле шапканын. Хой-жунун чедикшини белин-биле үнөдөткөнгө. Полит-оол П. К. Шанмакка Тыва АССР-нин аа-дарыг малчыны деп хуу-дуг атты тыгышкан.

Б. МААДЫ.
Улут-Хем район.

XXVI съездинин ажитынар хүнүгө чедир күүсөдир деп шийтирлээн. А Кызыл райооу кедр чылдын ийи айынын планын февраль 26-га чедир, бо чылдын планын де-кабрь 28-ге күүсөдир хүлээ-гени алганнар.

Куш фабрикамын ажил-ишчилери чыл планын он ай-

ларда 117 хуу күсеткен, ке-дир чылдын ийи айынын планын съездинин ажиты-нарында чедир, районун ки-ло четики чыл планын Ок-тябрьдинг социалисттик Улуг революциянын 63 чыл бо-лур онда күүсөдир деп хү-лээнгени, ийилеринг ажилдап туралар.

А. СТЕПАНОВ.

АЖЫЛ-АГЫЙЖЫ ЭВЕС ЧОРОК

«Большевик» совхозтун то-ву Борбак-Арыг суурда төд тарас шаны бар. Тараа, мине-ралдыг чечимшылдыг, ситен далганы, чарбалаан тараа шыгжаар скелаттар болгаш ийи-бүрү техника мыда хей. Шанын шийи цементиле каан. Бо хүннерде-4 кижил оон деовисерин аштап, арылап турар.

Ол шанда үрелен тараа, куктуруу, ситен далганы, ми-нералдыг чечимшылдыг болгаш малга дээр кызыл дүс

дөш чок-ла чүвө чок!

Шанда скелаттарын туткан-даа бөрү үш чыл ажим турар. Ол хиренде оларын эки-терин ам-даа кылбаан, ажим. Минералдыг чечимшылдыг шыгжаар скелаттын кырын дугулаа шиферлер бузук. Чазе чазрга, суг мыда минералдыг чечимшылдыгге тектүп турар.

Часкы тарылаан аркан куктуруу үреленин бир скелат-тын чонкида сарай адаалда төп каан. Ол куктуруузын сууринг чурттакчыларын

хуузуна хаваныры «дойла» турар. Шан деовисеринде ку-рулуни хей-хей муң рубль түнүгү өчү-хоронитин-ле хей. Ону камгалап кадалаар туус-кай танымылды тургусканы били

